

## Az erdőgazdaság főbb problémái és az új erdőkezelési törvény ismertetése és kritikája.

Előadó: **Szűcs Elemér**, a Bethlen-kollégium, Nagyenyed város és az erdélyi kath. püspökség erdőtanácsosa.

A nagy művelet, melyet kezdeményezői agrárreformnak neveztek el, a befejezéshez közeledik. Hogy kik és hányan véreztek el a törvényes formaságok betartásának látszata mellett végrehajtott kisajátítási műveletek következtében – tudjuk mindannyian, de hogy lesz-e ebből valaha valakinek némi gazdasági előnye, az ma még nem igen látható. Majd megmutatja ezt is a jövő. Egy körülmény azonban már ma is világosan kidomborodik mindenki előtt s ez az, hogy az agrárreform eddig minden részről csak áldozatokat követelt. Mérhetetlen kárt szenvedett el az, akit irgalmatlanul kisajátítottak, de fokozódó mértékben kell áldozatot hozni azoknak is, kiknek érdekében a kisajátítást végrehajtották és most 10 évvel a keserves kezdet után mindinkább kiviláglik végül az az igazság is, hogy *legtöbb kára magának az államnak van belőle*. Hogy az állam vezetői, kik e herostratesi munka végrehajtására az ágyufüstös atmoszférában annak idején magukat elkötelezték, ezzel az állam gazdasági életét teljesen tönkretették, többé nem titkolható senki előtt. Maga az állam is, mely végeláthatatlan termő rónák és kikapáztathatlan természeti kincsek tömkelege és hatalmas erdőségek felett rendelkezik, ma velünk együtt koldus-szegényen áll!

Messze vezetne célomtól, ha csak vázlatosan is szemléltetővé akarnám tenni mindazt a sok káros jelenséget, melyek az agrárreform végrehajtásának nyomában ország-szerte felburjánzottak. Maradok tehát amellet a gazdasági ágazat mellett, melynek szolgálatában Isten kegyelméből már négy évtizedet töltöttem el.

## **Az erdőgazdaság általános képe.**

Olyan államban élünk, melyben az erdő az összes termő területnek 22%-át foglalja el. Tehát az erdő egyik legfontosabb gazdasági tényezőnk. Hazánk 10-ik helyen áll erdőgazdaság tekintetében az európai államok sorában. Ha pedig az ország egyes tartományainak művelési ágak szerinti megosztását is tekintjük, kiderül, hogy az ország 6'5 millió hektár Erdőségből Erdélyre annak több mint fele: 3'33 millió hektár esik. Tehát itt, a mi szűkebb hazánkban a földmivelésügyi minisztérium ez évi statisztikai adatai szerint a termőterületnek 51'9%-át, vagyis több, mint felét erdőség takarja. Mivel pedig az általános jólét és kultúra alapját egy német tudós régi megállapítása szerint minden államban ősidők óta a fabőség, tehát a virágzó erdőgazdaság képezte, ebből azt kellene következtetnünk, hogy mi egy nagyon boldog és szerencsés állam polgárai volnánk, ahol, ha egyéb nincs is, de fánk van bőségesen. Így volna ez a valóságban is, ha mindaz a sok szép reménység, melyet a törvényalkotók – úgy a multban, mint a jelenben – a különféle erdőtörvények életbeléptetéséhez fűztek, fokozatosan megvalósítható is lett volna.

### **Az erdőtörvény hatása.**

Mindenik erdőtörvény legfőbb intenciója volt, hogy biztosítsa a még meglévő erdők fennmaradását, hogy azok évi terméséből elsősorban a lakosság mindennemű faszükséglete örök időn át kielégíthető legyen, s ezen kívül a természetfelesleg kiviteléből legyen az államnak minél nagyobb, állandó és biztos bevétele, hogy az állampolgárok vállaira nehezedő és évről-évre növekedő közterhek súlya azáltal is némileg apasztható legyen. Elmúlt immár 60 esztendő azóta, amióta nálunk Erdélyben az erdőgazdaságot országos törvények szabályozták s ebből csaknem 50 esztendő a megelőző impérium idejére esik és teljes tárgyilagossággal megállapíthatjuk, hogy különösen az utóbbi évtized alatt erdőgazdaságunk helyzete a multhoz képest tetemesen rosszabodott.

## Jelenlegi helyzetkép.

Legyen szabad e tekintetben hivatkoznom *Gyárfás Elemér* szenátornak a szenátus 1930 február 28-iki ülésén elhangzott nagy beszédére, melyben a kormány által meghívott külföldi szakértő, Gernlein porosz erdőtanácsos, véleményére támaszkodva, ő is rendkívül „szigorú, sőt egyenesen kegyetlen bírálatot” mondott a hazánkban divó eddigi erdőkezelési rendszer felett. Hogy Gernlein külföldi szakértő, futólagos szemléje alkalmával, itt nem nyert mindenbe teljes betekintést, az természetes dolog, hisz feladata is talán inkább csak az volt, hogy az állami tulajdont képező erdőbirtokok jövedelmezőségének emelésére adjon szaktanácsot a földmívelési miniszternek, mert a 0.7%-ot jövedelmező román állami erdők más államok 2%-ot jövedelmező erdejével szemben tényleg feltűnően keveset jövedelmeznek.

Az állami tulajdont képező erdőbirtok területe azonban alig közelíti meg az összes erdők területének  $\frac{1}{4}$ -részét,  $\frac{3}{4}$ -rész jogi és magánszemélyek tulajdonát képezi. Ha Gernlein betekintést nyerhetett volna ezeknek az erdőknek a kezelési és jövedelmezőségi viszonyaiba is, úgy erdőgazdaságunk helyzetéről véleménye bizonyára még lesújtóbb lett volna.

## Magánerdők.

Főként sok a kifogásolni való a csupán állami ellenőrzés alatt álló, de magántulajdont képező erdők kezelésénél. Ezen erdők területe Erdélyben 1,354.972 hektárra rug, tehát majdnem háromszorosa az állami tulajdont képező és kétszerese az állam által kezelt, holt kézen lévő erdőbirtokok területének. Jövedelmezőség szempontjából tehát ezek kellene, hogy vezessenek s ehelyett ezek helyzete a legsiralmasabb. Ezek az erdők a multban is túlnyomó részben a lehető legrendszeretlenebbül voltak kezelve s ez a magyar erdőtörvény túlságos liberális és a magántulajdont a legnagyobb fokig tiszteletben tartó szellemének tudható be. Ez a törvény a magán erdőbirtokosoktól egyebet nem kívánt, minthogy letarolás után bizonyos éveken belül, akár természetes, akár mesterséges uton, a vágástereket ismét erdősít-

sék be. De ezt is csak a feltétlen erdőtalajon álló erdőkre tette kötelezővé, míg a nem feltétlen talajon még az erdőirtást is megengedte. Csupán a véderdőkben tilalmazta a tarvágás alkalmazását és korlátozta a legeltetést.

### **Első erdőtörvény Romániában.**

Románia első erdőtörvénye a Regátban 1910 április 8-a óta volt életben s ennek hatálya 1923 óta reánk is ki lett terjesztve. Ez a törvény a magánbirtokosokkal szemben sokkal szigorubban jár el. Megköveteli, hogy minden magánbirtokos erdejét rendszeres gazdasági üzemterv szerint kezelje, s ebből kifolyólag az állami közegeknek a magánerdők kezelésébe is igen tág beleszólási és ellenőrzési jogot biztosít. Miután az erdők fenntartásának biztosítását nem csupán a magántulajdonosok, hanem az egész állam, sőt ma már éppen a mi esetünkben – egy szomszédos állam érdekeinek szem előtt tartása is megköveteli – ez a szigorú ellenőrzés nemcsak helyénvaló, hanem legtöbb esetben teljesen indokolt is. Csakhogy ezek a mi erdélyi viszonyainkat legtöbb esetben alig ismerő állami közegek, hatáskörüket sok esetben túllépik és az ellenőrzésből sokszor zaklatás lesz és ezer alkalom kínálkozik úton-útfélen a legnagyobb visszaélések elkövetésére.

### **Erdőkezelési törvény.**

Még inkább súlyosbítja a helyzetet az a körülmény, hogy az 1923-ban életbe léptetett erdőkezelési törvény szerencsétlennek nevezhető organizációt létesített. Ugyanaz a kis létszámú erdőtisztikar, mely az állami erdők kezelését látta el, megbízást nyert nemcsak a jogi személyek tulajdonában levő erdők állami kezelésére, hanem ellenőrzési joggal lett felruházva minden magánerdőbirtokossal szemben is. Emiatt érdemleges munkára nem jutott ideje. Még lehetlenebbé tette az erdők ilyen nehézkes adminisztrációját az agrártörvény radikális végrehajtása, mely törvény a jogi-személyek és magánosok tulajdonában lévő erdők kisajátításának véleményezését, azok felosztását, s legelővé való át-

alakítását is ugyanezen kis létszámú erdő-tisztikar hatáskörébe utalta.

### **Új erdőkezelési törvényjavaslat.**

Hogy miként oldotta meg ezt a történelmi felelősséggel járó nagy feladatot a rendelkezésre álló csekély létszámú erdőtisztikar, különösen olyan kisajátító bizottságokkal szemben, melyek az egész kisajátítási ügyet tisztán politikai szempontból kezelték, az mindnyájunk előtt ismeretes. Ennek az lett az eredménye, hogy az erdőbirtokosok és az erdőt és legelőt követelő nép érdeke között az ellentét napról-napra nőtt s annak kiegyensúlyozására a régi erdészeti adminisztráció már-már teljesen képtelennek bizonyult, midőn a jelenlegi kormány kiváló minisztere, I. Mihalache ez év elején új erdőkezelési törvényt terjesztett a törvényhozó testületek elé, mely hamar átesvén a szokásos bizottsági és parlamenti tárgyalásokon, csekély módosítással folyó évi áprilisi hó 25-én törvényerőre emelkedett. A végrehajtási utasítás azonban, amelyre hat hónapi határidő van a törvényben megállapítva, még nem jelent meg, a terminus is csak novemberben fog lejárni, úgy, hogy e felett ma még tárgyiagos birálatot mondani elszietett dolog lenne.

Foglalkoznunk kell azonban azokkal az idevágó kérdésekkel, melyeknek helyes irányba terelését e törvénytől várjuk.

Mielőtt a törvény ismertetésére rátérnék, rámutatok néhány olyan dologra, melyek nemcsak egyes erdőbirtokosok sérelmét képezik, hanem az egész romániai erdőgazdaságot alapjában támadták meg.

### **Egyházi és kulturalapítványi erdők elvétele.**

Első helyen áll ezek között az egyházak és kultúrintézmények erdőbirtokainak elvétele, minek következtében több főiskolának fennmaradása vált bizonytalaná.

### **Városi erdők elvétele.**

Tetézi ezt a szomorú helyzetet, hogy az erdélyi városok erdőbirtokait is jelentékeny részben potom áron kisajátították s mint községi erdőt, vagy közlegelőt átadták a szom-

szédos községek használatába és így a városi polgárok annak az erdőnek a fáját, melyet őseik évszázadok előtt vérük árán, vagy szorgalmuk gyümölcsével szereztek és gondos takarékossgal megtartottak, ezentúl saját szükségletükre is a legnagyobb anyagi áldozat, sok esetben csak uzsora árán vásárolhatják meg. Nem csoda tehát, ha a százféle adó terhe alatt nyögő városi lakosság elégtelensége napról-napra fokozódik, hiszen ma már a tüzelőanyag értéke a mindennapi kenyér árát még a legszerényebb polgári háztartásban is tetemesen felülhaladja. A községi erdők nagyságát a helyi viszonyok szerint a tüzelőfára igényt tartó családok létszáma után szabják meg. Hol itt az osztó igazság, ha elveszik e célra a városi polgárok amúgy is kevés erdejét, tekintet nélkül arra, hogy a megváltozott nehéz megélhetési viszonyok mellett arra a városi lakosság talán még jobban reá van utalva, mint annak a falunak népe, mely a kisajátítás folytán száz és ezer hold erdő birtokába jutott. Számtalan esetet tudnék felsorolni annak bizonyítására, hogy az úrbéri rendezés és erdőelkülönítés óta a falusi lakosság okszerűtlen gazdálkodásával miként pusztította el a 40–50 évvel ezelőtt birtokába jutott erdőségeket. Nem nehéz megjósolni, hogy ezekre az új községi erdőkre is ugyanilyen sors vár, s akkor, ha ez tényleg be fog következni, egyformán fog nyomorogni tüzelő hijján úgy a falusi, mint a városi nép. Ugyancsak szigorú ellenőrzés és a helyzet felett teljesen uralkodni tudó erdőadminisztráció volna szükséges ahhoz, hogy ezt a veszedelmet elhárítsa, vagy ismét későbbre elodázza.

### **Erdőből kisajátított új legelők.**

Rá kell itt mutatnom arra is, hogy a községi legelők alakítása céljából kisajátított erdők körül a leganarchisztikusabb állapot uralkodik. A legtöbb baj onnan származik, hogy a kisajátító bizottságok sokszor mellőzve, legtöbb esetben be sem várva az erdészeti szakközvegek véleményét, a delegátusok kérésének helyet adtak és legelőcélokra egyáltalán nem alkalmas erdőterületeket áldoztak fel. Tudok esetet, hogy több száz, sőt ezer holdat is meghaladó, teljesen meredek fekvésű, már beerdősítve is kopárosodásnak indult sovány

talaju erdőket adtak át közlegelőknek. Mi lesz ezekből akkor, mikor majd itt a talaj teljesen el fog – Dalmácia mintájára – karsztosodni! Mivel védelmezik meg a záporpatakok által lesodort törmeléktől az alantabb fekvő területeket! Hogy biztosítják ily helyeken a közlekedési utak, vasutvonalak biztonságát és a patakok, folyók medrének tisztántartását!

### **Silvico-pastoral tervek.**

A kisajátító törvény értelmében a legelőcélokra elvett erdők fáját a régi tulajdonos köteles eltakarítani. Azonban itt is, ahány ház, annyi szokás. Ha az ilyen erdő kihasználása szép haszonnal kecsegtet, mindjárt baj van és holt bizonyos, hogy abból a kisajátított birtokos semmi esetre sem tud ép bőrrel kiszabadulni, A volt tulajdonosok némely kategóriáját egyszerűen megfosztják az ilyen erdők kihasználhatóságának jogától, másokat arra köteleztek, hogy a legrövidebb határidőn belül a nagy kiterjedésű területek fáját pusztítsa el. Tudok olyan esetet is, hogy járási, megyei bizottság? járási erdőgondnokság, erdőigazgatóság, agronom, consilier – mind, kivétel nélkül intézkedtek, rendelkeztek a fa felett, csak a szegény tulajdonos nem jutott se szóhoz, se fához, se pénzhez! Ezeket az erdőket csak a jó Isten őrzi és mindenki pusztítja. Még azon ritka esetekben is, hol törvényszerűleg járnak el, ott is van egy nagy hiba. E területek legelővé átalakítását az úgynevezett Silvico Pastoral-tervek alapján kell foganatosítani. Ezek a tervek azonban sok pénzbe kerülnek, így senki sem siet azokat elkészíttetni. Azok jóváhagyása is körülményes és csak Bukarestben intézhető el. De ha minden simán is megy, e terv előírása alapján talajvédelmi okokból a meredekebb fekvésű helyeken, patakok mentén, források környékén, delelő helyeken a fát letarolni nem szabad, árnyékoló fákról is kell gondoskodni. Most már a birtokost ki kárpótolja, különösen a hegyvidékeken, nagy kiterjedésűre kiszabható ilyen erdőterületeknek nagyértékű fatömegéért? Erre mindeddig törvényes intézkedés nincs! Sőt, nagy vita tárgya az is, hogy e tervek, valamint a végrehajtással járó műszaki munkálatok költsé-

geit ki fizesse meg. – Azok a szép frázisokból összeállított silvico pasturale-tervek és cifrán kifestett térképek aligha mentik meg a pusztulásra kárhozott fát és erdőtalajt. Belátja ezt most már maga a falusi lakosság értelmesebb része is, de nem mer szembeszállani a birtoktalanok és kecsketenyésztő naplopók nagyszájú hadával! Az az idegen szakértő, Gernlein, kit a kormány erre nézve is megkérdezett, igazán érdek nélkül és nagyon helyesen tanácsolja, hogy: „Az utolsó szót nem a legeltető gazdának kell kimondani, hanem az ország általános érdekei kell, hogy irányadók legyenek az új legelők alkotásánál.” És nagyon megszívlelendő volna az az intelem is, melyet szakvéleményében a falusi lakossághoz intézett: „hogy törődjék inkább a saját birtokával, gondolzza és javítsa azt és ne törekedjék tovább is arra, hogy az erdőket legeltetéssel és valóságos rablógazdasággal tönkretegye”. Sajnos, de a látszat azt mutatja, hogy e komoly intelmek süket fülekre találtak.

### **Kisajátítási revízió.**

Az újabban meginduló revíziós törekvések – melyek mögött legtöbbször alacsony egyéni érdek, vagy nemtelen politikai bosszú húzódik meg – a még megmaradt kevés magánbirtokra is újabb veszedelmet zúdítanak. A legkörmonfontabb jogi praktikákkal kezdik ki az évek óta meghozott és végrehajtott Agrár-Comite-döntéseket és útat akarnak engedni az agrártörvény tiltó rendelkezése és minden józan ész dacára az újabb kisajátítások lavinájának. Hová fog ez vezetni, nem tudom, de hogy ebből még kevesebb jó fog származni hazánkra, mint az első kisajátításból, azt minden józanul gondolkodni tudó ember beláthatja.

### **Kiserdőbirtokok használata.**

Nem régen egyik napilap azt közölte, hogy a kisebb magánerdőbirtokosok ezentúl szabadon használhatják erdejüket és így megszabadulnak az üzemtervkészítetés és jóváhagyás tetemes költségeitől. Ha ez igaznak bizonyulna, valószínű, hogy pár élv alatt valamennyi magánerdőbirtok apró



parcellára lenne feldarabolva, ami a magánerdők végelpusztulását vonná maga után. Ez a hiradás téves információ alapult, mert tudomásom szerint csak arról van szó, hogy a 10 holdnál kisebb erdőbirtokosok erdeikből külön jóváhagyott „nota statistica” vagy előzetesen megszerzett engedély nélkül is termelhetnek ki fát a saját szükségletük fedezésére. Ha azonban az ilyen kisebb erdőbirtokos erdejéből fát akar másnak is eladni, akkor már nemcsak, hogy külön engedélyre van szüksége, hanem az eddig szokásos leg egyszerűbb üzemterv, az úgynevezett „nota statistica” sem elegendő, hanem a legapróbb erdőre vonatkozólag is rendszeres gazdasági üzemtervet kell elkészíttetni és ezeket a terveket a legfőbb műszaki tanács véleményének meghallgatása után csak a bucurești Casa Pădurilor hagyhatja jóvá.

### **Rendszeres gazdasági tervek.**

Hogy ki készíti el csak az erdélyi részekben az állami kezelés és ellenőrzés alatt álló 3‘5 millió hektárnál több erdőre vonatkozó üzemterveket, az még a jövő titka, de hogy ez mit jelent a szegény magánerdőbirtokosoknak anyagi szempontból, azt már tudjuk tapasztalatból. A legkisebb erdőbirtok üzemtervének elkészítése is belekerül néhány ezer leibe, de ha hektáronként csak 50–100 leibe is kerülne, akkor az 1,354.972 hektárnyi magánerdők üzemrendezési munkálatainak elkészítése 60–100 millió lei készkiadást jelent a magánbirtokosok terhére. És ha az üzemtervek e beláthatatlan tömegét Bucureștibe kell felküldeni jóváhagyás végett, hány jobb sorsra érdemes erdőmérnököt kell foglalkoztatni azzal a gépies munkával, hogy ezeket a terveket ott sablon szerint jóváhagyják? És addig, míg ez bekövetkezik, vajjon mivel fogunk fűteni? Nem volna-e célszerűbb az, ha a magánerdőbirtokosok erdejére vonatkozó üzemtervek jóváhagyását, – ha már a törvény ezt feltétlenül megköveteli – a kerületi igazgatóságok keretében szervezett erdészeti szekciók látnák el? Így feltétlenül kevesebb anyagi áldozat árán és hamarább jutna hozzá minden erdőbirtokos ahhoz, hogy vágásra érett erdejét a törvénynek megfelelőleg kihasználhassa.

## **Kisbirtokossági erdők használata.**

A kihasználási jog szigorú korlátozása leginkább a közbirtokosságok tagjait érinti legközvetlenebbül. A jelenlegi jogszokás szerint ugyanis a közbirtokosságok erdejében a Casa Pădurilor csak annyi vágásterület kihasználását szokta engedélyezni, amennyi a tagok minimális évi faszükségletét lefedezi. Ha valamelyik közbirtokosságnak erdeje nagyobb kiterjedésű és annak az évi fahozama a birtokosok tényleges szükségletét meghaladja, a többlet kitermelését a minisztérium nem engedi meg, hanem az évi fatermést lábon az erdőben tartalékolatja. Ez a magántulajdon használatának olyan szembeötlő korlátozása – melyet állami érdekekkel, vagy tételtes törvénnyel menteni vagy indokolni sem lehet. Főként Máramarosban és a Székelyföldön élő honfitársainkat ily módon évente sok milliót kitevő jövedelemtől ütik el, s azon kívül e vidékeken emiatt az erdei munkából élő sok ezer munkás tétlenségre és nélkülözésre van kárthatva. A munkanélküliség, elégtelenség és kivándorlás e vidékeken azonnal megszűnne, mihelyt megindulna ezen erdőkben a fakitermelés oly mértékben, mint ahogy azt a megelőző impérium alatt is már 50 év óta érvényben levő régi üzemtervek előírták. E kényszertakarékosság mellett kétségtelen, hogy a fakészlet a nagyobb közbirtokossági erdőkben fel fog szaporodni, de hogy annak mikor és ki veszi majd hasznát, azt egyelőre sötét homály fedi? A közbirtokossági erdő helytelen eljárás következtében a jelenleg élő generáció számára teljesen improduktív vagyonná változott, így nemzetgazdasági szempontból a tulajdonosra ép úgy, mint az államra nézve felesleges ballasztot képez, ahelyett, hogy a jólét és megelégedés kútforrása volna. Minden törvényes eszközt meg kell tehát ragadnunk avégből, hogy ez a káros rendszer mielőbb megváltozzék!

## **Erdőfelújítási garanciák.**

Nem hagyható megemlítés nélkül ez alkalommal az erdőfelújítási garanciák ügye sem, melyek az eddigi tapasztalat szerint amíg egyrészt egyáltalán nem segítik elő a magáner-

dők kihasznált vágásterének felújulását, másrészt teljesen felesleges megterhelést jelentenek az erdőbirtokosok túlnyomó többsége számára is. Szakemberek becslése szerint az erdélyi részekben a magántulajdont képező erdők 40%-a alacsony fordájú sarjerdőt és 20%-a középerdőt képez, melyben a sarjak között épületfákra alkalmas idősebb hagyásfák vagy magfák is állanak, 20%-a magasabb fordájú szálerdőt, 20%-a pedig túlevelű erdőt alkot. Ez utóbbi kivételével, a többiben vagyis 80% területen a kihasznált évi vágások kevés kivétellel természetes uton, sarjadzás, vagy maghullás segítségével bevetődés által újulnak fel. Így tehát e vágásterületek felújítása tulajdonképpen semmibe sem kerül. Ha a vágás a törvény előírása szerint mindaddig, amíg abban a fiatal lomb a marha szája alól ki nem nő, legeltetési tilalom alatt lesz tartva, feltétlenül újból beerdősül. Aki pedig e tekintetben a törvény ellen vét, azt büntessék meg érdeme szerint, de ne kényszerítsék arra a birtokosokat, hogy letétbe helyezték a kis vágásterületek csaknem egész jövedelmét. A vágások felújítási garanciája nálunk a sarjerdőkben 600, s szállerdőben 1000 lei szokott lenni hektáronként. Ez a pénz évek hosszú során át letétben marad az állampénztárban. A letéti elismervényt eddig az illetékes erdőigazgatóság őrizte és sok utánjárás, felfolyamodás és költséges helyszíni szemlélés után némelyik birtokos olyan szerencsés volt, hogy a 4 évnél idősebb sarjerdő vágások után pénzét 2%-os kamattal együtt tényleg felvehetette. Amióta az új erdőkezelési törvény lépett életbe, melynek egyik célja éppen a decentralizáció lett volna, nemcsak a pénz, hanem a receptis is Bucureştibe vándorolt és így annak felvétele még jobban meg van nehezítve. Mindent el kell követni, hogy az erdőbirtokosok e felesleges anyagi megterheléstől és zaklatástól megszabaduljanak. Tartsák meg a garancia-rendszert, ha már okvetlen szükséges, a nagyobb ipari kitermeléseknél, s ott hol az erdőt tarvágás útján használják ki, vagy ott, ahol az üzemterv fanemváltoztatást ír elő, végül a fenyőerdőkben; de ott, ahol ezt a munkát a természet ingyen elvégzi, feltétlenül és minél hamarabb szüntessék meg.

Az előadottakból látható, hogy az erdőbirtokosok állandó és nehéz harcot kell, hogy megvívjanak existenciájuk érdekében.

## Új erdőkezelési törvény ismertetése.

Az új erdőkezelési törvény célja éppen az volna, hogy a tarthatatlan helyzetet valamit könnyítsen. Legfontosabb újítás e törvényben az, hogy az állami tulajdont képező erdők kezelését teljesen elkülönítette az állami kezelés alatt álló egyéb erdők adminisztrációjától. Folyó évi április 25-e óta az állami erdőket a „Casa Autonomă a pădurilor Statului” röviden C. A. P. S. című testület kezeli, mely mint jogi személy, teljesen önálló hatáskörrel és külön költségvetéssel dolgozik. Legfőbb szerve a „Consiliul de Administratie C. A. P. S.” mely négy magas állású állami erdőmérnökből, egy erdészeti fakultáson működő műegyetemi vagy kereskedelmi akadémiai tanárból, egy szövetkezeti, két pénzügyi és egy jogi szaktekintélyből áll. E magas testület elnöke és referense a Director General, kinek vezetése alatt miniszteri jóváhagyás mellett hoznak döntést a kincstári erdők eladása, vétele, bérbeadása, vagy a nagyobb beruházást igénylő építkezések tárgyában.

A meghozott határozatokat a „Direcțiunea Generală” útján a „Comitet de direcție” és alsó fokon a „Comitet de Ocol” hajtja végre. Vidékenként külön kerületi igazgatóságok vannak szervezve, melyeknek közvetlen vezetése és ellenőrzése mellett az egyes kincstári erdőgondnokságok működnek, a könyvelési és pénzügyi ellenőrzést teljesítő közegek támogatásával. Az állami alkalmazásban álló tisztviselőknél szokatlan újítás itt a multhoz képest az, hogy a tisztviselői kar között a rendes állami fizetésen kívül az állami erdők tiszta jövedelmének 20%-a jutalékrészesedés címen lesz felosztva. A miniszter mellett, mint szaktanácsadó intézmény, a „Consiliul Tehnic” továbbra is megmarad régi szervezetében.

Kellő számú személyzet hiányában az állami kezelés alatt álló erdők ügyeit és a magánerdők ellenőrzését az egyes kerületi igazgatóságok mellett szervezett „Secția Silvică” látja el, melynek Erdélyben a jelenleg szervezés alatt álló 60 „Ocolul silvic” van alárendelve. E szervezet kellő kiépítése esetén a decentralizáció könnyű szerrel végrehajtható lesz, ha a bukaresti régi Casa Pădurilor-nak az állami erdőkből kimaradt magasrangú tisztviselői kaphatók lesznek arra, hogy

hatáskörüket e vidéki szervezetekkel megosszák. Reánk nézve mindenesetre nagy nyereség lenne, ha nem kellene minden ügyes-bajos dolgunkkal Bukarestbe menni.

Végül nem hagyható említés nélkül az új erdőkezelési törvény 55. §-a alapján az országos erdőgazdasági politika irányának megszabása és az erdőgazdaságnak más termelési ágazatokkal leendő összhangba hozatala érdekében felállítandó új szervezet: a *Consiliul Superior Silvic* megszervezése sem, mely testület nem csupán erdészeti szakemberekből fog állani, hanem a pénzügy, kereskedelem, mezőgazdasági szakoktatás, meteorologia, geologia, közmunkaügy és honvédelem kiválóságaiból alakul meg és helyet kapnak benne az erdőbirtokosok különféle kategóriáinak képviselői is. A magán-erdőbirtokosok képviselője számára 3 hely van fenntartva és mivel Romániában az erdélyi magánerdőbirtokok szám, kiterjedés és érték tekintetében is, óriási túlsúlyban vannak a regátbeliek felett, helyénvaló volna, hogy ezek a helyek erdélyi reprezentánsokkal legyenek betöltve.

Részletesebb kritikát az új erdőkezelési törvény felől csak akkor mondhatunk, ha annak végrehajtási utasítása is ismeretes lesz előttünk. Az előadottak alapján tisztelettel betesztem a következő határozati javaslatot:

1. Felkérendők a Magyar Párt képviselői, hogy a parlamentben és napilapokban tegyék szóvá azt a nehéz helyzetet, melybe az egyházi és kultúrintézeteink érdekeik potom áron történt kisajátítása következtében kerültek és kárpótlásul a kisajátítási ár készpénzben leendő kifizetését szorgalmazzák.

2. A képviselők az állami költségvetési tárgyalás rendjén mutassanak rá arra a fonák helyzetre, melybe az erdélyi városok erdeik tetemes részének kisajátítása folytán kerültek azon falusi községekkel szemben, melyeket e milliókat érő városi erdőkkel megajándékoztak s így lehetetlenné tették a városoknak azt, hogy saját anyagi erejükből és ne a polgárság filléreiből tartsák fenn és fejlesszék közintézményeiket,

3. Hívják fel képviselőink a földmivelésügyi miniszter figyelmét arra, hogy a minden szakértelem nélkül legelőnek kisajátított erdők elpusztításával az államot pótolhatatlan károk fogják érni, miért rendeljen el revíziót valamennyi ilyen természetű erdőkisajátítás esetében.

4. Kéressenek fel képviselőink annak kieszközlésére, hogy az új erdőkezelési törvény végrehajtási utasításával kapcsolatban kibocsátandó kormányrendelettel a decentralizáció tényleg valósíttassék meg. Az ujonnan szervezett miniszteri igazgatóságok mellett működő erdőigazgatóságok legyenek feljogosítva a kisebb erdőbirtokokra vonatkozó kihasználási és üzemtervek jóváhagyására.

5. Indítsanak pártközi mozgalmat képviselőink a parlamentben, hogy az erdőbirtokosok mentesíttessenek az üzemrendezési munkálatok rettenetes terhétől és legalább a természetes uton felújítható erdők vágásai után ne kelljen nekik felújítási garanciák címén évente milliókat lefizetni.

6. Emeljen szót a Magyar Párt illetékes helyen avégből, hogy az erdélyi közbirtokosságok erdeik rendes évi fatermelésének kihasználásában ne korlátoztassanak.

7. Végül járjon közbe a parlamenti csoport a földművelésügyi minisztériumnál, hogy a legfőbb erdészeti tanács megalakítása alkalmával a magán erdőbirtokosok képviselői számára fenntartott helyekre az erdélyi viszonyokat is teljesen ismerő egyének legyenek kinevezve.

### **Lukács József:**

A javaslatban az van, hogy a legelőkisajátításokat vegyék revízió alá. A kisajátítások revíziója olyan veszedelmes probléma, amelyet felvetni és amellyel játszani újból nem szabad. Különösen nem szabad a legelő kisajátításoknál, mert az lesz a következménye, hogy még a faállományt is elveszik azoktól, akiktől eddig csak a területet vették el. Kérem tehát, hogy a javaslatból ezt a kisajátítási revízióra vonatkozó részt töröljük.

### **Szücs Elemér előadó:**

A felszólalás csupán félreértésen alapulhat. Én nem revíziót kérek, hanem csak az erdőtörvény olyan módosítását a legelők tekintetében, amely módosítások kitöltsék azokat a hézagokat, amelyek a törvényben nincsenek benne. A helyzet az, hogy kisajátítottak véderdőt is legelők gyanánt és most a

fatömeg letarolása miatt a terület elkarsztosodása állhat elő. A revíziót csak olyan területekre kérem, amelyeket legelőnek sajátítottak ki, amelyeknek azonban erdőknek kell maradniok s amelyeket nem lehet odadobni a lakosság prédájául. A porosz erdőszakértő erre vonatkozólag is nagyon jó tanácsot adott a kormánynak s erre hivatkozom is. Ami a fatömegeket illeti, ott vannak a legnagyobb hibák. A silvicio pastorale tervek előírják, hogy hogyan alakítható át az erdő legelővé. A fatömeg kétségtelenül az előző tulajdonost illeti. Az ügy intézése azonban halasztást szenvedett, annál is inkább, mert nincs intézkedés arra, hogy ki csinálja meg a drága terveket. Az-e, akitől elvették, de érte pénzt nem adtak, vagy az, akinek javára az erdőt kisajátították. A silvicio pastorale tervek ezenkívül előírják, hogy a talaj védelme szempontjából az erdő bizonyos részei szigorú védelemben részesülnek. Ma azonban ezeknek a szempontoknak figyelembe vétele nélkül mindenki ott pusztítja a fát, ahol éppen akarja. Ez most már kinek a kára? A birtokosé vagy az államé? És kinek a kára a védelemben részesített fatömeg? Ha a birtokost kényszerítik hogy talajvédelmi szempontból bizonyos fatömegeket ne vegyen igénybe, vajjon az állam ad-e ezért neki kárpótlást? A kisajátítási határozatokban a legelőnek kisajátított erdőtömeg ára nagyon kicsiny összegekben van megállapítva. Ilyen esetekben kérem a revíziót s kérem a javaslat ilyen elfogadását.

A Szakosztály az előadó javaslatait elfogadja.